

FAL VE KEHANET NEDİR?

İnsanlar varolduğundan beri zor kararlar öncesinde çeşitli belirtilerin anlamlarını çözme ve böylece kendilerine bir çıkar yol bulma yöntemine sığınır. Bu yöntem onlara birşey sağlar mı acaba?

P.J. BLUMENTHAL

Bu makaleye, burç kitabımın bana önerdiği şekilde; Venüs saatinde başladım. Kitabıma göre, bu saatte daha bilinçli, uyumlu ve huzurlu bir ruhsal yapıya sahip oluyordum. Ayrıca insanları hoşnut etme çabalarım da, yine ancak bu saatte başarıyla sonuçlanabilmiş.

Daktilomun başına geçmeden önce de bazı fallara başvurmuştum. Amacım, araştırmalarımı inandırıcı bir şekilde kağıda dökerken önüme çıkabilecek engelleri saptayıp saptayamayacağımı anlamaktı.

Şurası bir gerçek ki, kehanet üzerine makale yazabilecek ideal bir yazar olup olmadığını bilmiyorum. Bu kuşku iki nedenden kaynaklanıyor. Birincisi, kendi kendime sorduğum "acaba fala gerçekten inanıyor muyum?" sorusu. Diğeri ise, falımın bana gerçekten kusursuz öğütler verdiğini varsaysak bile, acaba ben bu mesajları doğru algılayabiliyor muyum?

Birkaç tozlanmış cildin sayfalarını karıştırdıktan sonra bildiğim tek şey, kehanet konusunun en azından çekici olduğu. Çeşitli anketler, Alman vatandaşlarının yaklaşık üçte ikisinin günlük burç fallarını okuduklarını ve bunların yarısının da burçta yazılanlara inandıkları sonucunu veriyor.

Bu tip gazete astrolojisi, geleceğini görebilmek için insanların başvurdukları birçok yöntemden yalnızca biridir. Burçlarla ilgilenmeyen, el falına baktırmayan veya iskambil fallı açmayan birçok insan bile, bazan çeşitli işaretlerin anlamlarını araştırıp yorumlamaktan kendini alamıyor. Yoksa şimdiye kadar hiç şöyle bir düşünce oyunu oynamadınız mı kendi kendinize?: "Trafik lambasına gelmeden önce yeşil ışık yanar ve ben hiç durmadan yoluma devam edersem, şu anda kafamı kurcalayan sorundan kurtulacağım demektir!"

Amerikalı davranış bilimcisi B.F.Skinner'e göre bu alandaki birkaç başarılı deneyim, insanların fala olan güvenini artırıyor. Bilimsel olarak açıklamak gerekirse, bu inanç ve güven, sonradan şartlı reflekse dönüşüyor.

Psikanalizin babası Sigmund Freud, batıla inanmaya eğilimli oluşumuzu, düşüncemizdeki özlemlere dayandırır. İyi veya kötü, ama mutlaka somut birşeyler vaad edilmesini isteyen bir yanımız vardı ve fala inanmamızın kaynağı da buydu.

Yazar P.J. Blumenthal divanperçemi çubuklarını çekerek bir Çin fali olan "I Ching" için görünümünü belirlemeye çalışıyor. Acaba fal neyi aydınlatıyor. Bu faldan algılanan mesajlar, diğer yöntemlerin sonuçlarıyla bağdaşır mı?

Hollandalı filozof Baruch Spinoza'ya göre ise, eğer insalara sürekli bir mutluluk güvencesi verilmiş olsaydı, hiç kimsenin batıl inancı olmazdı. Kuşkusuz birçoğumuza, şans yaşam boyunca yardım etmiyor ve bu yüzden de gelecek için bazı sözler veren fala inanmak çekici geliyor.

İnsanlık tarihinin elde kalan en eski kitaplarından biri, bir Çin fali kitabı olan "I Ching-Değişimler"dir. Çin'li tarihçiler, bu kitabın yaklaşık 3000 yıllık olduğunu savunuyorlar. İmparator Ch'in Shih-Huang-Ti, M.Ö. 215'te büyük çapta bir kitap yakma eylemine girişmişse de, bu kitap günümüze kadar ulaşabilmiştir.

"I Ching" büyüleyici bir kitap. 17. yüzyılda Jesuit'ler tarafından Avrupa'ya getirildiğinde Alman dahi Gottfried Wilhelm Leibniz'in eline geçmiştir. Leibniz bu kitabın düzenlenişini bir süre inceledikten sonra, kendi geliştirmiş olduğu Binary matematik sisteminin yapısına tıpatıp uyduğunu saptadı. Bilindiği gibi, bu sistem bilgisayarın Binary yapıtaşını oluşturmuştur.

"I Ching" Yin ve Yang adlı iki güçten kuruludur. Bu iki güç, doğada bulunan tüm karşıt, ancak birbirini bütünlükten kavramları sembolize ediyor: Dişil ve erkil, karanlık ve aydınlık, zor ve basit gibi.

GERÇEKTE FAL VE KEHANET NEDİR?

Fala ve kehanete olan inaç ve güven çok eskilere dayanıyor. Babil'de, Hititler'de, Etrüsk'lerde, Yunanlılar'da ve Romalılar'da bu iki kavram yaşamın en doğal parçalarından biriydi. Öyle ki, bundan 30 yıl öncesine kadar Tibet'te medyumluk resmi bir meslekti. Trans halindeki bir keşiş gelecek için kehanette bulunurdu.

Eskiden birçok şey fal niyetine kullanılırdı. Bazılar bulutların şekinden, şimşegin oluşturduğu görüntüden veya gök gürültüsünün oluşundan birşeyler çıkarırdı. Kimisi yaprakların hışırtısına, kimisi rüyalara çeşitli yorumlar getirirdi. Bunların yanısıra bazıları kurban hayvanlarının karaciğerlerinin durumuna veya kuşların uçuşlarına anlam verirdi. Örneğin Kelteler'de tam anlamıyla vahşi bir yöntem uygulanırdı: Bir tutuklu, diyaframına sokulan keskin bir aletle öldürülür ve olayı izlemekte olan bir rahip, tutuklunun ölürken yere düşüş biçiminden organlarının titreşimlerine kadar tüm ayrıntıları değerlendirerek kendince bir yorum yapardı.

Tabii bunun yanısıra zararsız fallar da var. Örneğin gelecek yılın bize ne gibi acı ve tatlı sürprizler hazırladığını öğrenebilmek için yılbaşı geceleri baktığımız kahve veya kurşun dökme falları. Sıvı kurşun soğuk suya döküldüğünde hemen donuyor ve ortaya çıkan şekil yorumlanıyor. Örneğin bir yıla benzeyorsa, insanı zorlu günler bekliyor demektir. Kartal şöreti, kedî hırsızlık tehlikesini simgeliyor. Fare şekli ise gizli bir aşkın habercisi olarak yorumlanıyor. Ancak bu fallar daha çok bir eğlenti niteliği taşıyor. Buna karşılık eski devirlerde kurşun dökme işi ciddi bir uğraşıydı. Örneğin Almanya'da bu fala bir kadının lanetlenip lanetlenmediğini anlamak için bakılırdı. Eğer dökülen kurşun ince bir iğne kılıfında katlaşırsa, bu falına bakılan kadının lanetlenmiş olduğu anlamına gelirdi.

Şimdi gelelim en önemli soruya: Fallar yaşanacak olayları bildirmede gerçekten etkin mi? Yanıt, sizin konuya olan yaklaşımınıza bağlı. Aslında medyumlüğün tüm bu sistemleri belirgin bir temele dayanıyor. Rastlantı.

Öküstler ve fal sanatının taraftarları ise bunu kesinlikle yadsıyarak, gerçeğin rastlantı gibi şeyleri kesinlikle tanımadığını belirtiyorlar. Onlara göre bizim rastlantı olarak nitelendirdiğimiz şey, gerçeği başka bir ortamda tekrar yansıtan doğa yasalarının bir ifadesinden başka birşey değil. Bunlar dayanak olarak genellikle C.G. Jung'un "Senkronisite" teorisini kullanıyorlar. (June bu teorisini açıklamayan rastlantı ve

Lüscher Testi. Bilimsel yönü ağır basan bu falda Blumenthal, psikolog Prof. Max Lüscher'in yöntemine göre, renkli 8 kartı gelişigüzel diziyor. Bu falın, o andaki ruhsal durumuna açıklık getirmesi ve içindeki gizli çatışmaları ortaya çıkarması gerekiyor.

uyuşmaları açıklamak amacıyla geliştirmişti.) Yani gerçekte rastlantı diye birşey olmadığını ve rastlantı gibi görünen bazı olayların da kesinlikle bir açıklaması olduğunu savunuyorlar.

Araştırmacılar ise sorunu başka gözle görüyorlar. 17. yüzyılda Pascal ve Fransız matematikçi Pierre de Fermat gibi büyük araştırmacılar tarafından geliştirilip uygulanmaya başlayan olasılık hesaplarına göre, olası dışı birşey yalnızca hayaldir. Eğer yeterli süre tanırsa herşey ve her olayın olabilme şansı eşittir. Yalnızca kısa sürelerde bazı oluşumlar istatistik olarak daha büyük bir şansa sahip olabilirler.

Ancak bu durumda da insan bilincinin matematiği yadsıdığı noktaya geliyoruz. Fala başvurmayı kural haline getirmiş olanlar, yalnızca falın verdiği mesajlara uyan gelişmeleri anımsıyorlar. Fala ters düşen olayları ise hemen unutuveriyorlar. Araştırmacılara göre bu durum insan belleğinin ele-yici özelliğinden kaynaklanıyor. Ve eğer, tutsun veya tutmasın, falın mesajlarını aynı değerde inceleysek, falın olasılık hesapları şemasına uymaya başladığını kolayca görebiliriz.

Diğer yandan, Nobel ödüllü Alman bilim adamı Werner Heisenberg "Atom fiziği ve kausal yasa" adlı araştırmasını hazırlarken, mikro evrende zaman ve yer kavramlarının yok olduğunu saptamış. Heisenberg'e göre deneyimler belirli sürelerin gözle görülür biçimde zıt oluştuğunu gösteriyor.

Başka bir deyişle, evrenin düzeninde herşey aslında olması gerektiği gibi değildir. Örneğin bir "dèjà vu" olayını ele alalım (yaşamakta olduğumuz bir olayı sanki daha önce tüm ayrıntılarıyla yaşamış olduğumuzu sandığımız durum.)

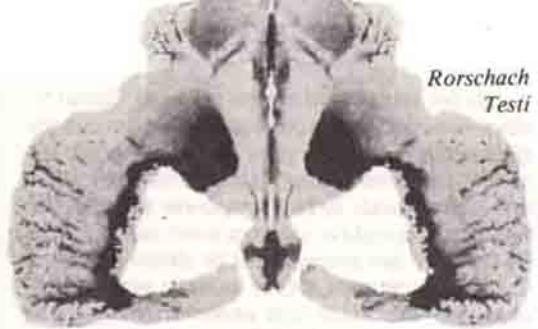
Duyu ötesi ile bilimin birbirleriyle bağlandıkları sınırı kestirebilmek oldukça güç. Bilimin derinlik psikolojisinden yararlandığı bir gerçek. Freud'un düş analizi rüyaları bir açıdan, ilincini yitirmişlerin kehaneti olarak nitelendirir. Bir de 20'li yılların başlarında geliştirilen Rorschach testini ele alalım: Teste katılanlardan mükemmel lekelerini yorumlamaları ve bu lekelerin onlarda hangi çağrışımları yaptığını söylemeleri istenir. Verilen yanıtlar, testin uygulandığı kişilerde ortaya çıkan bilinç dışı güçleri psikologlara gösterebiliyor.

Psikolog, Profesör Max Lüscher tarafından geliştirilen "Lüscher Renk Testi"ne de bir göz atarsak, burada da psikologların insanların duygu, düşünce ve iç çatışmalarını renk seçimiyle saptamaya çalıştıklarını görürüz. Bu teste katılan kişi, Rorschach sistemine göre gelişigüzel dizilmiş kartları kendi zevkine göre bir renk sırasına sokar. Bu falın dayanak noktası, kültürel farklılıklar karşın renklerin insanlarda değişmez anlamlar ve çağrışımlar olduğu varsayımdır. Örneğin genelde mavi huzuru, sarı canlılığı, kırmızı ise saldırganlığı simgeler.

Bu yazıya başlamadan önce Lüscher testine de başvurmuş ve şu yanıt almıştım: "Etki alanını genişletmek zorunluluğu var. Bu yüzden de ısrarla ve bıkmadan beklentilerin üzerine gitmek gerekiyor." Biraz da olsa daha önce baktığımız falların savaş mesajı sonuçlarına uymuyor mu?

Son olarak denediğim fal ise 78 iskambil kağıdıyla bakılan "Tarot"tu. Kağıtların dizilişi, dizinin geleceği için belirli anlamlar veriyor. Tarot falından aldığım sonuç, tehlikeli bir yolculuğa çıkmak üzere olduğum ve yolumun "mahkeme" işaretli bir kart tarafından kesileceği idi. Tarot kurallarına göre bu kart aynı zamanda "adalet" veya "ön yargı" anlamını

Birbiri ardına şekillendirilmiş renkli mürekkeplere konsantre olunuyor. Önemli olan, akla ne geldiği.

hangisi bir gerçek yanı olup olmadığını düşünmekte olan beni iyice inançsızlığa sürüklüyor.

Okültik çevrelerde "I Ching" ve "Tarot" gibi falların, duyu ötesi alanında ancak ikinci sırada kullanılabilecekleri teorisi geçerli. Bu teoriye göre fal, gizli medyumluğu içeren ve koruyan bir yöntemdir ve dışarıdan bir oyun izlenimini bırakır.

Oyun da olsa, hafife alınarak her yerde uygulanacak bir yöntem olmadığı da kesin. En azından falı gerçek dışı olarak nitelendirsek bile, ona körü körüne inanan bir kişiyi kolaylıkla yanlış yönlere sürükleyebileceğini unutmamak gerekir.

Buna karşın türü ne olursa olsun, falla ilgilenenler şu görüşte birleşiyorlar: Tüm kararsızlık yaratan özellikleriyle fal, kendine güveni olmayan insanları kendi sorunları üzerinde kafa yormaya ve onları çözmek için uğraşmaya zorluyor. Çünkü fala bakıp mesajını anlamaya çalışan bir kişi, sorunlarına farklı yönlerden yaklaşabilme olanağını buluyor böylece. İşte belki de bu yüzden birçok insan, fallara inanmanın ve birtakım belirtileri yorumlamanın kendilerine doğru karar vermede yardımcı olduğu kanısında.

O halde artık falın neler yapabileceği falına bakmayalım da, insanları fala inanmaya çeken şeyin ne olduğu sorusu üzerinde duralım isterseniz. Yanıt olarak, insanın dünyada gizemli güçlerin bulunduğu farkında olmasını verebiliriz. Antropologlar bu durumu "Animizm" olarak adlandırıyorlar. Doğayla içiçe yaşayan birçok ilkel toplum da bu büyü evrenin içinde sürdürüyor yaşantısını. Ancak bu gelişmiş toplumların kültüründe Animizm'in olmadığı anlamına gelmez. Özellikle çocukların dünyasında.

Amerikalı parapsikolog J.D.Rhine 27000 yetişkin ve 12500 çocuk arasında yaptığı araştırma sonucunda, çocukların sihirlî nesnelere yetişkinlere göre çok daha yatkın olduklarını saptamış.

Bunun fala ne ilgisi var diyeceksiniz. Şöyle: Falla içimizdeki çocuk konuşmaktadır. Fallar çocuklar gibi irrasyoneldir. Akılcı düşünen bir insan için fal, kendi mantıklı düşüncesine ve bildiği dünya imajına ve gerçeğe bir saldırı yönteminden başka birşey değildir.

Sonuçta şu yargıya varmak bilmem çok mu abartılı olacak: Bazan öyle anlar gelir ki, yetişkinler içlerindeki irrasyonel çocuğu ister istemez konuşuturlar. Özellikle güvensiz ve yardımsız kaldıkları anlar... ■

P.M.'den çev.: Haldun ÖNGEL

BİLİM VE TEKNİK

Kahve telvesi (yukarıda) ya da dökme kusunun (altta) oluşturduğu şekiller, aslında görmek istendiği biçimde algılanıp yorumlanıyor. Ancak bu bile en azından bu şekilleri yorumlayan kişinin iç dünyasından ipuçları veriyor.

da taşıyabiliyor. Başka bir deyişle; bu makaleyi yazarken önüne çıkabilecek en büyük engel benim adalet anlayışım veya ön yargılarım olacak. Kartların beni ayrıca özenli çalışmadığım takdirde amacıma ulaşmada düş kırıklığına uğrayacağım konusunda uyardılar. Ve bu arada çevreme "kule" işaretli bir kart egemendi. Benim durumumda bundan tutsak olduğum anları çıkarılabilir. Peki ben neyin tutsağıydım? Ön yargılarımın mı? Yoksa sonuç ne olursa olsun fala olan ilgimi hâlâ yitirmemekte azimli olmaya mı?

Sonuçta Tarot falı bana çok kısıtlı bir başarı vaadediyordu. Kartları tek tek yorumladığımda ise, yalnızca düş kırıklığı ve başarısızlık. İşte falların en büyük çıkmazı! Onları açıkça yorumlayabilmek olanaksız. Ve bu sonuç, falların her-